

Oslo tingrett
via Aktørportalen

Oslo, 14. november 2024

SLUTTINNLEGG

TIL

OSLO TINGRETT

Saksnr: 24-081980TVI-TOSL/04

Saksøker: Stiftelsen WWF Verdens naturfond
Org.nr. 952 330 071
Pilestredet 8
0180 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Jenny Sandvig
Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS
Postboks 2043 Vika
0125 Oslo

Saksøkt: Staten v/ Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten
v/ advokat Karen Mellingen
Postboks 8012 Dep
0030 Oslo

Rettslig medhjelper: Asgeir Nygård
(Samme sted)

Saken gjelder: Gyldigheten av vedtak 12. april 2024 om åpning for mineralvirksomhet på norsk kontinentalsokkel

* * * * *

1 PÅSTAND

På vegne av Stiftelsen WWF Verdens naturfond legges det ned slik påstand:

1. Vedtak av 12. april 2024 om åpning av område i Norskehavet og Grønlandshavet for mineralvirksomhet er ugyldig.
2. Stiftelsen WWF Verdens naturfond tilkjennes sakens kostnader.

2 PÅSTANDSGRUNNLAG OG RETTSREGLER

2.1 Generelt om saksøkerens syn

Saken gjelder gyldigheten av vedtak av 12. april 2024 om å åpne et område i Norskehavet og Grønlandshavet på 281 200 kvadratkilometer - tilsvarende landarealet til Storbritannia – for mineralvirksomhet på havbunnen. WWF påstår at åpningsvedtaket er ugyldig fordi konsekvensutredningen før åpningen ikke tilfredsstiller kravene etter havbunnsmineralloven § 2-2 lest i lyst av Grunnloven § 112 annet ledd, og lest i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser.

Plikten til konsekvensutredning skal sikre at inngrep som kan få miljøvirkninger av betydning ikke besluttes uten at offentligheten og beslutningstakerne er fullt ut informert om konsekvensene for miljøet. Manglene ved konsekvensutredningen i vår sak betyr at åpningsvedtaket er fattet uten kunnskap om hvilke skadevirkninger mineralvirksomhet på havbunnen reelt kan gi. Borgerne er dermed fratrukket sin rett til miljøinformasjon og rett til effektiv deltakelse i beslutningsprosessen på et opplyst grunnlag. Vedtaket bygger i forlengelsen på faktiske feil.

Retten er fullt kompetent til å prøve disse manglene. Domstolskontroll med saksbehandling og beslutningsgrunnlag overprøver ikke politiske avveininger. Høyesterett har derfor presisert at domstolsprøving av saksbehandlingskrav i denne typen saker skal være inngående, jf. HR-2020-2472-P avsnitt 182-184. Retten kan altså fullt ut prøve om vedtaket er ugyldig.

2.2 WWF har rettslig interesse etter tvisteloven § 1-3

Twistegjenstanden er et rettskrav etter tvisteloven § 1-3. Åpningsbeslutningen innebærer utøvelse av myndighet, og kravet om ugyldighet er basert på rettsregler. Påstandsgrunnlaget er at myndighetsutøvelsen er ulovlig fordi den strider mot konsekvensutredningsplikten i nasjonalt og internasjonalt regelverk. WWF må ikke avvente varslede utvinningstillatelser for å kunne prøve gyldigheten av åpningsbeslutningen, jf. Rt-1998-300. WWFs søksmål er ikke abstrakt. En helhetsvurdering tilsier i alle tilfelle at søksmålet kan fremmes, jf. HR-2021-417-P avsnitt 172. Søksmålet har åpenbart prinsipiell betydning, og saken vil ikke opplyses nevneverdig bedre ved å avvente utvinningstillatelser, jf. HR-2023-1044-a avsnitt 86. Tvisteloven § 1-3 må uansett tolkes i samsvar med Århuskonvensjonen artikkel 9(2), som gir WWF rett til overprøving av «enhver beslutning», herunder vedtaket av 12. april 2024.

2.3 Vedtaket er ugyldig fordi havbunnsmineralloven § 2-2 (2) er brutt

Havbunnsmineralloven § 2-2 pålegger departementet «å gjennomføre en konsekvensutredning før åpning av nye områder på kontinentalsokkelen for mineralvirksomhet». Bestemmelsens annet ledd fastsetter at konsekvensutredningen «skal belyse hvilke virkninger en eventuell åpning kan få for miljøet». Bestemmelsen må tolkes i lys av Grunnloven § 112 annet ledd, og prinsippene i naturmangfoldloven §§ 7-10.

Høyesterett har avklart at saksbehandlingen må «grundig avklare fordelene og ulempene ved opninga», jf. HR-2020-2472-P avsnitt 182 jf. 184. Konsekvensutredningen foretar ingen slik grundig avklaring av ulempene for miljøet. Naturen i området er tilnærmet ukjent. Man har ikke kunnskap om biologi og økosystemer for 99 prosent av området.

Samstemmige vurderinger fra ledende miljøfaglige offentlige myndigheter tilsier at konsekvensutredningsplikten er brutt. Det vises f.eks. til:

- *Miljødirektoratet* påpeker at konsekvensutredningen er i strid med kravene i havbunnsmineralloven § 2-2 og naturmangfoldloven §§ 8-10 (**D 1217**).
- *Havforskningsinstituttet* påpeker at konsekvensutredningen bygger på «en alvorlig kunnskapsmangel om naturforhold og bunnstrømmer i utredningsområdet» som gjør det «umulig å vurdere konsekvenser av mineralutvinning objektivt» (**D 1224**).
- *Norsk polarinstitutt* påpeker at konsekvensutredningen bygger på «utilstrekkelig, og til dels helt manglende, kunnskap om havbunnen og de arter og økosystemer som finnes der» (**D 1234**).
- *Meteorologisk institutt* konstaterer at kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å besvare viktige spørsmål om risikoene knyttet til mineralvirksomhet (**D 1243**).
- *Norges geologiske undersøkelse* konstaterer at konsekvensutredningen er misvisende og tendensiøs (**D 1245 flg.**).
- *Statens direktorat for strålevern og atomsikkerhet* påpekte forgoes at mineralvirksomhet på havbunnen vil «kunne medføre fare for radioaktiv forurensning og produksjon av radioaktivt avfall», og at en «kunnskapsbasert tilnærming krever at nærmere avgrensede områder identifiseres, kartlegges og deretter utredes før vurdering av åpning» (**D 2577**).

EU og Nordisk Råd har tilsvarende gitt uttrykk for at nåværende kunnskapsgrunnlag ikke muliggjør en vurdering av miljøvirkningene. I en resolusjon fra Europaparlamentet vedtatt med 523 mot 34 stemmer av 7. februar 2024 heter det at «the current state of scientific knowledge does not allow for an accurate assessment of the environmental impact of seabed mining» (**D 1482**). Norske og europeiske fiskeriorganisasjoner og ledende internasjonale selskaper har gitt uttrykk for tilsvarende syn.

2.4 Vedtaket er ugyldig fordi havbunnsmineralloven § 2-2 presumert i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser er brutt

Konsekvensutredningen er også i strid med havbunnsmineralloven § 2-2 presumert i samsvar med våre folkerettslige forpliktelser, jf. Rt-2000-1811 s. 1830. Plikten til konsekvensutredning er folkerettslig sedvane, og nedfelt i en rekke traktater som Norge har ratifisert. Det omfatter Direktiv 2001/42 (plandirektivet) artikkel 5(1), Espoo-konvensjonen og dens tilleggsprotokoll om strategisk konsekvensutredning (SEA-protokollen) artikkel 7(2), Århuskonvensjonen artikkel 6(4), FNs havrettskonvensjon artikkel 206 jf. artikkel 194, Konvensjonen om bevaring av det marine miljøet i Nordøst-Atlanteren (OSPAR-konvensjonen) artiklene 2(1)a og 2(2)a, og EMK artikkel 2 og 8. Felles for disse folkerettslige bestemmelser er kravet om at potensielle miljøvirkninger identifiseres, beskrives og vurderes.

2.5 Vedtaket er endelig ugyldig fordi konsekvensutredningen er mangelfull for leting

Konsekvensutredningen er i alle tilfelle mangelfull for leting. Leting etter havbunnsmineraler kan blant annet innebære omfattende boring og fysisk prøvetaking. Andre påvirkninger ved leting kan inkludere støy, vibrasjon, kunstig lys, risiko for innførsel

av fremmede arter og fjerning av organismer ved inntak av vann nær havbunnen. Teknologien for leting er også svært umoden. Uavhengig forskning tilsier at miljøvirkningene fra leting kan være svært skadelige. Europaparlamentet har også uttalt at prematur leting og utvinning «could cause permanent and irreversible damage to ecosystems» (D 1483). Etter naturmangfoldloven § 9 skulle denne usikkerheten vært vektet i favør av miljøet.

2.6 Saksbehandlingsfeilene leder til ugyldighet

Saksbehandlingsfeilene leder, isolert og samlet, til ugyldighet etter prinsippet i forvaltningsloven § 41. Det er en ikke helt fjerntliggende mulighet for at en eller flere saksbehandlingsfeil vil ha virket inn, jf. Rt-2009-661 avsnitt 72. Etter HR-2020-2472-P avsnitt 279 (mindretallet) er det «uansett for snevert å anlegge en ren innvirkningsvurdering». Det er fordi havbunnsmineralloven § 2-2 tolket i lys av Grunnloven § 112 (2) og folkerettslige forpliktelser skal ivareta en rett til miljøinformasjon og demokratisk deltakelse som *rekker videre* enn utfallet av det konkrete vedtaket. Saksbehandlingsreglene må derfor håndheves særlig strengt, jf. også Innst. O nr. 2 (1966-67) s. 16. Tilsvarende følger i alle tilfelle av lojalitetsplikten etter EØS-avtalen artikkel 3. Åpningsvedtaket er på dette grunnlag ugyldig.

3 BEVIS

Saksøkerne vil føre de dokumentbevis som er lagt frem i saken. Generalsekretær i WWF Verdens naturfond vil avgi partsforklaring:

- Karoline Andaur, generalsekretær i WWF Verdens naturfond

I tillegg vil følgende sakkyndige vitner bli ført:

- Peter Haugan, fagdirektør ved Havforskningsinstituttet og professor ved geofysisk institutt, Universitetet i Bergen
- Lise Øvreås, professor i geomikrobiologi ved Universitet i Bergen og preses i Det norske Videnskaps-Akademi
- Tina Kutti, forsker ved Havforskningsinstituttet
- Torkild Bakken, førsteamanuensis ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

4 FRAMDRIFTSPLAN

Vedlagt følger et forslag til framdriftsplan som partene er enige om, jf. tvl. § 9-11 (2).

* * * * *

Oslo, 14. november 2024
Simonsen Vogt Wiig

Jenny Sandvig
advokat